

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 14 IULIE 1981*

**Procedură contravențională
împotriva lui Sergius Oebel**

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare
formulată de Amtsgericht Wiesbaden (Republica Federală Germană)]

„Interdicția de a munci pe timpul nopții în brutării”

Cauza 155/80

În cauza 155/80

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Amtsgericht din Wiesbaden pentru pronunțarea, în procedura contravențională pendinte în fața acestei instanțe împotriva lui

SERGIUS OEBEL,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 7, 30 și 34 din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din J. Mertens de Wilmars, președinte, Mackenzie Stuart, T. Koopmans, președinți de cameră, A. O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due, U. Everling, A. Chloros, judecători,

avocat general: F. Capotorti

grefier: A. Van Houtte

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin Ordonanța din 22 aprilie 1980, primită la Curte la 2 iulie 1980, Amtsgericht din Wiesbaden a adresat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, două întrebări preliminare referitoare la interpretarea articolelor 7, 30 și 34 din tratat pentru a fi în măsură să aprecieze conformitatea cu dreptul comunitar a unor reglementări naționale privind munca pe timpul nopții în brutării și patiserii.

2 Aceste întrebări au fost ridicate în cadrul procedurii contravenționale judiciare declanșate pentru încălcarea articolului 5 din Legea germană privind timpul de muncă în brutării și patiserii (Gesetz über die Arbeitszeit in Bäckereien und Konditoreien), astfel cum a fost modificată la 23 iulie 1969.

3 Articolul 5 alineatul (1) din legea anterior menționată prevede, în esență, că în zilele lucrătoare este interzis, cu excepția anumitor derogări, să se lucreze noaptea, între orele 22 și 4, pentru fabricarea produselor de panificație și de patiserie. Articolul 5 alineatul (5) interzice transportul produselor de panificație sau de patiserie în vederea livrării acestora consumatorilor sau punctelor de vânzare pe timpul nopții, între orele 22 și 5:45. Conform guvernului german, această interdicție nu se referă la transportul și la livrarea către comercianții cu ridicata, intermediari, precum vânzătorii de pâine, distribuitorii de produse de panificație și de patiserie sau antrepuzitele care aparțin întreprinderii.

4 Conform observațiilor părților în cauză, în special ale guvernului german, legislația respectivă are ca scop, în primul rând, protejarea, în ceea ce privește munca de noapte permanentă, care poate dăuna sănătății acestora, a lucrătorilor din întreprinderile mici și mijlocii din domeniul panificației și patiseriei, care nu dispun de personal suficient pentru a putea organiza munca în schimburi. Extinderea interdicției în ceea ce privește marile întreprinderi din domeniu, care pot organiza munca în schimburi, ar avea drept scop protejarea întreprinderilor familiale de mici dimensiuni împotriva concurenței industriale.

5 Considerând că această legislație ar putea fi incompatibilă cu dreptul comunitar în măsura în care aceasta împiedică livrarea în timp util a produselor proaspete de panificație și de patiserie în statele membre învecinate cu Republica Federală Germană, determinând astfel denaturarea concurenței în cadrul Comunității, Amtsgericht din Wiesbaden a adresat următoarele întrebări:

„1. Articolul 7 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretat în sensul în care există o încălcare a interdicției de discriminare în cazul în care un stat membru al Comunității cauzează, printr-o dispoziție legală, o situație care afectează într-o măsură semnificativă competitivitatea propriilor resortisanți în raport cu resortisanții altor state membre din același sector profesional?

2. Articolele 30 și 34 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretate în sensul în care efectele articolului 5 din Legea germană privind timpul de muncă în brutării și patiserii în ceea ce privește exportul și importul de produse proaspete din domeniu trebuie să fie considerate drept măsuri echivalente restricțiilor cantitative la import sau restricțiilor la export?”

Cu privire la prima întrebare

6 Din motivarea ordonanței de trimitere reiese că prima întrebare urmărește să stabilească dacă o reglementare a unui stat membru care, în anumite regiuni învecinate cu alte state membre în care nu ar exista o reglementare asemănătoare, determină denaturări ale concurenței în detrimentul operatorilor economici stabiliți pe teritoriul primului stat, trebuie să fie considerată discriminatorie în sensul articolului 7 din tratat.

7 După cum a constatat în mod repetat Curtea, cel mai recent în Hotărârea din 30 noiembrie 1978 (Bussone, 31/78, Rec., p. 2445), principiul nediscriminării enunțat la articolul 7 nu este încălcat printr-o reglementare care nu se aplică în funcție de cetățenia sau de naționalitatea operatorilor economici, ci în funcție de locul în care aceștia își exercită activitatea.

8 Reiese că o reglementare națională care nu face distincție între destinatarii săi, în mod direct sau indirect, pe motiv de cetățenie sau de naționalitate, nu este contrară articolului 7, cu toate că aceasta afectează competitivitatea operatorilor economici care fac obiectul acesteia.

9 De altfel, astfel cum Curtea a statuat în Hotărârea din 3 iulie 1979 (van Dam, 185-204/78, Rec., p. 2361), nu se poate considera drept contrară principiului nediscriminării aplicarea unei legislații naționale ca urmare a aparentei aplicări de către alte state membre a unor dispoziții mai puțin riguroase.

10 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 7 din Tratatul CEE trebuie să fie înțeles în sensul în care interzice doar discriminările pe motiv de cetățenie ori de naționalitate a operatorilor economici. Prin urmare, articolul 7 nu este încălcat chiar dacă un stat membru generează, printr-o dispoziție legală care nu face distincție, direct sau indirect, în funcție de cetățenie sau de naționalitate, o situație care afectează competitivitatea operatorilor economici stabiliți pe teritoriul său în raport cu operatorii economici stabiliți în alte state membre.

Cu privire la a doua întrebare

11 Prin cea de-a doua întrebare, instanța națională dorește să se stabilească dacă efectele legislației naționale privind orele de muncă în brutării și patiserii, cum este legea germană în cauză, în ceea ce privește exportul și importul de produse proaspete de panificație și patiserie,

trebuie considerate drept măsuri cu efect echivalent unor restricții cantitative la import sau la export în sensul articolelor 30 și 34 din tratat.

Cu privire la restricția privind fabricarea

12 Nu se poate contesta că, în domeniul panificației și al patiseriei, interdicția de a munci înainte de ora 4 a.m., considerată ca atare, constituie un element legitim de politică economică și socială, conform obiectivelor de interes general urmărite de tratat. Într-adevăr, această interdicție este menită să îmbunătățească condițiile de muncă într-un domeniu de o sensibilitate cunoscută, în care procesul de producție manifestă caracteristici specifice ce rezultă atât din natura produselor, cât și din obiceiurile consumatorilor.

13 Pentru aceste motive, mai multe state membre ale Comunității, precum și un anumit număr de țări terțe au introdus reglementări asemănătoare în ceea ce privește munca pe timp de noapte în acest domeniu. În această privință, este necesar să se evidențieze în special Convenția nr. 20 a Organizației Internaționale a Muncii din 8 iunie 1925 privind munca de noapte în brutării, care interzice, sub rezerva anumitor excepții, fabricarea pe timp de noapte a pâinii, a produselor de patiserie sau a produselor similare.

14 Pârâtul susține că interdicția de a fabrica produse de panificație și de patiserie înainte de ora patru dimineața constituie o barieră în calea exportului, interzisă prin articolul 34 din tratat. Acesta este cazul, în special, al produselor care trebuie să fie livrate proaspete în timp util pentru micul dejun și care trebuie, prin urmare, să fie fabricate în cursul nopții dinaintea zilei în care sunt vândute.

15 Cu toate acestea, astfel cum Curtea a constatat deja în Hotărârea din 8 noiembrie 1979 (Groenveld, 15/79, Rec., p. 3409), articolul 34 vizează măsurile naționale care au ca obiect sau ca efect specific micșorarea exporturilor și stabilirea, în acest fel, a unei diferențe de tratament între comerțul intern al unui stat membru și export, astfel încât să asigure un anumit avantaj producției naționale sau pieței interne a statului în cauză.

16 În mod evident, acesta nu este cazul unei reglementări precum cea în speță, care face obiectul politicii economice și sociale și care se aplică în funcție de criterii obiective tuturor întreprinderilor dintr-un anumit domeniu, stabilite pe teritoriul național, fără a crea o diferență de tratament pe motiv de cetățenie sau de naționalitate a operatorilor economici și fără a face distincție între comerțul din interiorul statului în cauză și export.

Cu privire la restricția privind transportul și livrarea

17 De asemenea, pârâtul contestă în fața instanței naționale interdicția, prevăzută de reglementarea cu privire la munca pe timp de noapte, de a transporta și de a livra produse de panificație și de patiserie consumatorilor și punctelor de vânzare înainte de ora 5:45 a.m.. Acesta

susține că interdicția reprezintă o măsură cu efect echivalent restricțiilor atât la import, cât și la export deoarece aceasta împiedică, pe de o parte, producătorii stabiliți în celelalte state membre să livreze produse de patiserie în timp util consumatorilor și punctelor de vânzare din Republica Federală Germană și, pe de altă parte, producătorii stabiliți în Republica Federală Germană să livreze în timp util în alte state membre.

18 Conform guvernului german, interzicerea transportului și a livrării înainte de ora 5:45 are drept unic scop asigurarea respectării interdicției cu privire la producția pe timp de noapte care, altfel, nu ar face obiectul unui control eficace al autorităților competente. De asemenea, s-a susținut că este indispensabilă extinderea acestei interdicții în cazul produselor care provin din alte state membre, producătorii stabiliți pe teritoriul german fiind, în caz contrar, dezavantajați în raport cu concurența străină, ceea ce ar contraveni principiului egalității. În consecință, scutirea produselor care provin din alte state membre de la această interdicție ar împiedica nu numai menținerea acesteia în ceea ce privește produsele naționale, ci, de asemenea, menținerea restricțiilor privind timpul de fabricare.

19 În această privință, este necesar să se constate că efectul restrictiv al unei reglementări a timpului de transport și de livrare a produselor de panificație și de patiserie, care completează reglementarea timpului de fabricare a acestor produse, trebuie să fie evaluat ținând seama de domeniul de aplicare a acesteia.

20 În cazul în care o astfel de reglementare se limitează numai la transport în vederea livrării către consumatorii individuali și punctele de vânzare cu amănuntul fără a afecta transportul și livrarea către antrepozite sau intermediari, aceasta nu poate avea ca efect restrângerea importurilor sau a exporturilor între statele membre. În acest caz, comerțul intracomunitar rămâne posibil în orice moment, sub unica rezervă că livrarea către consumatori și comerțul cu amănuntul sunt limitate în același mod pentru toți producătorii, oricare ar fi locul de stabilire al acestora. În aceste condiții, o astfel de reglementare nu este contrară articolelor 30 și 34 din tratat.

21 Prin urmare, la a doua întrebare trebuie să se răspundă că articolele 30 și 34 din Tratatul CEE nu se opun unei legislații naționale care interzice pe timpul nopții, înaintea unei anumite ore, fabricarea de produse de panificație și de patiserie, precum și transportul și livrarea acestor produse consumatorilor individuali și punctelor de vânzare cu amănuntul.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de Guvernul Germaniei, de Guvernul Franței și de Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Amtsgericht din Wiesbaden prin Ordonanța din 22 aprilie 1980, hotărăște:

(1) Articolul 7 din Tratatul CEE trebuie să fie înțeles în sensul în care interzice doar discriminările pe motiv de cetățenie ori de naționalitate a operatorilor economici. Prin urmare, articolul 7 nu este încălcat chiar dacă un stat membru generează, printr-o dispoziție legală care nu face distincție, direct sau indirect, în funcție de cetățenie sau de naționalitate, o situație care afectează competitivitatea operatorilor economici stabiliți pe teritoriul său în raport cu operatorii economici stabiliți în alte state membre.

(2) Articolele 30 și 34 din Tratatul CEE nu se opun unei legislații naționale care interzice pe timpul nopții, înaintea unei anumite ore, fabricarea de produse de panificație și de patiserie, precum și transportul și livrarea acestor produse consumatorilor individuali și punctelor de vânzare cu amănuntul.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Koopmans O'Keeffe Bosco

Touffait Due Everling Chloros

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 14 iulie 1981.

Grefier

Președinte

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars